

> Retouradres Postbus 43006 3540 AA Utrecht

Ministerie van EZ
Aan de directeur van N&B
De heer drs. R. Feringa
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

**Bureau Risicobeoordeling &
onderzoeksprogrammering**

Catharijnesingel 59
3511 GG Utrecht
Postbus 43006
3540 AA Utrecht
www.nvwa.nl

Contactpersoon

T 088 223 33 33

risicobeoordeling@vwa.nl

Onze referentie

NVWA/BuRO/2016/147

Datum

21 april 2016

**Advies van de directeur bureau Risicobeoordeling
& onderzoeksprogrammering**

**Advies over mogelijke uitbreiding van de Unielijst van EU-
exotenverordening 1143/2014**

Aanleiding

Sinds 1 januari 2015 is EU-verordening 1143/2014 van kracht. Deze verordening richt zich op het voorkomen en beheersen van schade door invasieve exoten aan biodiversiteit en ecosysteemdiensten. Centraal in deze verordening staat een dynamische lijst met 'invasieve exoten van EU-belang' (de Unielijst), die op 4 december 2015 werd aangenomen in het Comité Invasieve Exoten. Deze lijst wordt van kracht kort nadat de Europese Commissie deze lijst formeel publiceert, naar verwachting in de eerste helft van 2016.

De Unielijst is een dynamische lijst waar soorten aan toegevoegd kunnen worden en vanaf gehaald kunnen worden. Wijzigingen van de Unielijst moeten gebaseerd zijn op wetenschappelijke risicobeoordelingen. De Europese Commissie heeft aangekondigd dat lidstaten diverse soorten hebben 'genomineerd' voor opname op en uitbreiding van de Unielijst. Voor deze soorten zijn risicobeoordelingen afgerond of in ontwikkeling. Deze zullen in 2016 (of daarna) besproken worden in het Comité Invasieve Exoten. Beleidsdirectie N&B heeft aan Bureau Risicobeoordeling en Onderzoeksprogrammering (BuRO, Team Invasieve Exoten) gevraagd advies te geven over de vraag welke van deze exoten vanuit Nederlands perspectief (risico en handelingsperspectief) kwalificeren voor opname op de Unielijst.

Het onderzoek

Dit advies is voor een deel gebaseerd op het volgende onderzoek:

- Expertpanelbeoordeling van (potentiële) risico's en managementopties van invasieve exoten in Nederland (Verbrugge *et al*, 2015).

Eind 2014 heeft de NVWA opdracht gegeven voor dit onderzoek ter voorbereiding op de discussie over de samenstelling van de *eerste* Unielijst. Het doel van dit project was het Ministerie van EZ een goede inhoudelijke basis te geven voor de discussies in Brussel over de Unielijst. Binnen dit project hadden 40 experts (academici, onderzoekers en medewerkers van waterschappen, terreinbeheerders, provincies en RWS) zitting in 9 expertpanels. Elk panel leverde voor hun soortgroep(en) wetenschappelijk onderbouwde informatie of *expert judgement* aan per soort. Hierbij ging het om informatie over de risico's, pathways en mogelijke managementopties. Bij de risico's ging het primair om negatieve effecten op biodiversiteit, ecosystemen en ecosysteemdiensten binnen Nederland, conform EU-verordening 1143/2014.

Voor de soorten die niet zijn beoordeeld in bovengenoemd project heeft BuRO zijn oordeel gebaseerd op eigen (NVWA) expertise en literatuuronderzoek. Dit gold met name voor diverse plantensoorten.

BuRO heeft elke soort beoordeeld op twee criteria: 1) (potentiële) negatieve effecten in Nederland op biodiversiteit, ecosystemen en ecosysteemdiensten, 2) het handelingsperspectief voor deze soort in Nederland. Deze beoordelingsmethodiek leverde een code en kleur op. In Bijlage 1 staat deze beoordelingsmethodiek verder uitgelegd.

De inhoudelijke samenvatting per soort en de BuRO-beoordeling staat in Bijlage 2. *NB Als soorten economische waarde vertegenwoordigen, dan staat dit wel vermeld in Bijlage 2, maar de precieze omvang van deze waarde per soort is vaak onbekend.*

Conclusies

Op basis van het uitgevoerde onderzoek concludeert BuRO dat vanuit Nederlands perspectief:

- de volgende 4 van de 23 beoordeelde exoten *wel* in aanmerking komen voor plaatsing op de Unielijst:

Aquatische planten

- *Myriophyllum heterophyllum* (ongelijkbladig vederkruid)

Terrestrische planten

- *Heracleum mantegazzianum* (reuzenbereklauw)
- *Microstegium vimineum*

Zoogdieren

- *Ondatra zibethicus* (muskusrat)

- 4 van de 23 beoordeelde exoten *niet* in aanmerking komen voor plaatsing op de Unielijst;

Terrestrische planten

- *Gunnera manicata* (mammoetblad)
- *Lupinus polyphyllus* (vaste lupine)
- *Solidago graminifolia* (Guldenroede)
-

Zoogdieren

- *Bison bison* (Amerikaanse bizon)

- 15 van de 23 beoordeelde exoten *mogelijk* in aanmerking komen voor plaatsing op de Unielijst;

Aquatische planten

- *Alternanthera philoxeroides* (alligator weed)
- *Elodea nuttallii* (smalle waterpest) ***

Terrestrische planten

- *Acer negundo* (Vederesdoorn) **
- *Ailanthus altissima* (hemelboom) ***
- *Asclepias syriaca* (zijdeplant) **
- *Cornus sericea* (Canadese kornoelje) ***
- *Fallopia x bohemica* (Boheemse duizendknoop) ***
- *Gunnera tinctoria* (Reuzenbarbarber)
- *Impatiens glandulifera* (Reuzenbalsemien) ***
- *Pennisetum setaceum* (Lampenpoetsersgras)

Zoogdieren

- *Nyctereutes procyonoides* (wasbeerhond) **

Vogels

- *Alopochen aegyptiaca* (nijlgans) **

Vissen

- *Ameiurus melas* (Zwarte dwergmeerval) **
- *Lepomis gibbosus* (zonnebaars) ***

Marien soorten

- *Homarus americanus* (Amerikaanse kreeft) **

- Van de 15 exoten die mogelijk in aanmerking komen voor plaatsing op de Unielijst vormen er 6 een hoog (***) en 6 een matig (**) risico voor biodiversiteit, ecosystemen en/of ecosysteemdiensten in Nederland. De reden dat deze desondanks zijn beoordeeld als *mogelijk* in aanmerking komend voor de Unielijst is dat deze veelal wijdverspreid in Nederland aanwezig zijn en/of het handelingsperspectief beperkt is.

Advies van NVWA - BuRO

- Ondersteun opname op de Unielijst van de 4 exoten die volgens de uitgevoerde beoordeling *wel* in aanmerking komen voor plaatsing op de Unielijst;
- Wijs opname op de Unielijst af van de 4 exoten die volgens de uitgevoerde beoordeling *niet* in aanmerking komen voor plaatsing op de Unielijst;
- Voor de overige 15 soorten is geen eenduidig advies mogelijk gezien de huidige beschikbare informatie over ecologische risico's en handelingsperspectief. Bij een afweging ten behoeve van plaatsing kunnen daarom ook andere, beleidsmatige voor- en nadelen doorslaggevend zijn of worden betrokken.

Hoogachtend,

prof. dr. Antoon Opperhuizen

directeur bureau Risicobeoordeling & onderzoeksprogrammering

Bureau Risicobeoordeling & onderzoeksprogrammering

Datum

21 april 2016

Onze referentie

NVWA/BuRO/2016/147

Literatuur

Verbrugge, L. *et al*, 2015. Expertpanelbeoordeling van (potentiële) risico's en managementopties van invasieve exoten in Nederland. Verslagen Milieukunde nr. 486. www.nvwa.nl/onderwerpen/ongewenste-uitheemse-planten/dossier/invasieve-exoten/nieuwsoverzicht/nieuwsbericht/2062642/reageren-op-expertpanelbeoordeling-152-invasieve-exoten-tot-1-juli-2015